

Beleidsregel 1.3 (Bouw)werken in, op en nabij waterkeringen

Het college van dijkgraaf en heemraden van Waterschap Rijn en IJssel heeft tijdens haar vergadering van 29 augustus 2023 besloten onderstaande beleidsregels vast te stellen.

1.3.1 Kader

Onderwerp en toepassingsgebied

Deze beleidsregel is van toepassing op het oprichten, wijzigen (zoals verbouw, herbouw en uitbreiding) en verwijderen van permanente en semi-permanente (bouw)werken binnen de kernzone, de beschermingszone, buitenbeschermingszone 1 en het profiel van vrije ruimte van de waterkeringen binnen het beheergebied van waterschap Rijn en IJssel. Een lozende leiding wordt beschouwd als een werk en valt daarom onder deze beleidsregel.

Relatie met de waterschapsverordening

Op grond van de waterschapsverordening is het verboden zonder vergunning van het bestuur:

- Een werk te plaatsen in de kernzone van een kade, beschermingszone van een kade, kernzone en beschermingszone van een oppervlaktewaterlichaam en de kernzone en beschermingszone van een waterkering.
- Een werk te plaatsen of te behouden in het profiel van vrije ruimte van een waterkering.
- Een bouwwerk met holle ruimte te bouwen in de buitenbeschermingszone 1 van een waterkering, als de holle ruimte wordt aangelegd beneden:
 - de denkbeeldige lijn, die vanaf de beschermingszone met een helling van 1:5 uit de richting van de waterkering daalt; of
 - de denkbeeldige lijn vanaf het profiel van vrije ruimte, die met een helling van 1:5 uit de richting van de waterkering daalt.
- Het is verboden zonder vergunning een windturbine te plaatsen, wijzigen, vervangen of te verwijderen in de kernzone, beschermingszone, buitenbeschermingszone 1 of buitenbeschermingszone 2 van een waterkering.
- Een werk met overdruk te plaatsen in de kernzone, beschermingszone of buitenbeschermingszone 1 van een waterkering.
 - o het verbod geldt niet in de buitenbeschermingszone 1 van een waterkering als de berekende verstoring die optreedt bij een beschadiging of calamiteit:
 - bij een grotere beschermingszone dan 15 meter, buiten de beschermingszone blijft en buiten de zone die vanaf de beschermingszone punt daalt met een helling van 1:5 uit de richting van de waterkering; of
 - buiten de zone blijft die 15 meter horizontaal gemeten vanuit de teen van de waterkering begint en vanaf dat punt daalt met een helling van 1:5 uit de richting van de waterkering.

Begripsbepaling

- (bouw)werk: een door menselijk toedoen gemaakte constructie met toebehoren. Dit betreft bijvoorbeeld gebouwen, kunstwerken en objecten, niet zijnde kabels en leidingen met overdruk;
- lozende leiding: een drukloze leiding (bijvoorbeeld een riooloverstortleiding) die uitmondt in open water.

1.3.2 Doel van de beleidsregel

Met deze beleidsregel biedt het waterschap inzicht in de wijze waarop het oprichten, wijzigen en verwijderen van (bouw)werken in, op of nabij waterkeringen wordt beoordeeld. Hierbij staat de functie en stabiliteit van de waterkering voorop. Daarnaast mogen het beheer en onderhoud van de waterkering niet worden belemmerd.

1.3.3 Motivering van de beleidsregel

Waterschap Rijn en IJssel is terughoudend in het toestaan van (bouw)werken op en nabij waterkeringen. Bij het plaatsen en hebben van (bouw)werken in de kernzone, beschermingszone en profiel van vrije ruimte en explosiegevaarlijke inrichtingen in de buitenbeschermingszone 1 van een waterkering is het van belang dat de waterkerende functie en de stabiliteit van de waterkering is gegarandeerd en niet afneemt. Daarnaast mogen het beheer en onderhoud van de waterkering niet worden bemoeilijkt en

moeten eventuele toekomstige versterkingen van de waterkering zo efficiënt mogelijk met zo min mogelijk belemmeringen uitgevoerd kunnen worden. Functieverweving, waarbij een (bouw)werk onderdeel uitmaakt van de waterkering en daarmee ook een waterkerende functie krijgt, geeft grotere onzekerheid in het waterkeringbeheer en is niet toegestaan.

Kern- en beschermingszone

Binnen de kern- en beschermingszone van de waterkering kunnen (bouw)werken een negatieve uitwerking hebben op de waterkerende functie van de waterkering.

Bij het ontwerpen van waterkeringen is geen rekening gehouden met eventuele toekomstige niet-waterkerende werken. Daarom kunnen werken die later in de kern- en/of beschermingszone worden aangebracht een nadelige invloed hebben op de kwaliteit van de waterkering.

Indien er meer wateroverslag (hoger overslaggebied) wordt toegestaan, kunnen geconcentreerde stromingen rondom gebouwen ontstaan. Dit kan erosie tot gevolg hebben, die de waterkering kan verzwakken. Daarnaast neemt door bebouwing ook de kans op schaduwvorming toe, wat kan leiden tot een minder sterke grasbekleding van de waterkering. Tenslotte kan bebouwing bij ongunstige plaatsing t.o.v. de waterkering een negatief effect hebben op de stabiliteit van de waterkering.

Profiel van vrije ruimte

Bij het beoordelen van vergunningaanvragen voor (bouw)werken is het voldoen aan de criteria rond het profiel van vrije ruimte een belangrijke voorwaarde. Het profiel van vrije ruimte geeft de contouren aan van de benodigde ruimte voor toekomstige dijkversterkingen in grond. Een toename van (bouw)werken in het profiel van vrije ruimte is ongewenst omdat deze een toekomstige dijkversterking kunnen bemoeilijken. Het waterschap verleent daarom in principe geen vergunning voor het oprichten en uitbreiden van permanente (bouw)werken beneden het profiel van vrije ruimte, zoals is weergegeven in het leggerdwarsprofiel. Ook uitbreiding van (bouw)werken is in principe niet toegestaan beneden het profiel van vrije ruimte vanwege de toename van de verwijderkosten bij een dijkverbetering.

Een uitzondering op het verbod tot bouwen beneden het profiel van vrije ruimte, zoals dat in de toetsingscriteria is voorgeschreven, is alleen in de onderstaande gevallen en ter beoordeling van het waterschap mogelijk:

1. *De bouw vindt plaats binnen de bebouwde kom en in de directe nabijheid van de bouwlocatie zijn al permanente bouwwerken beneden het profiel van vrije ruimte aanwezig; en*
2. *Het is aannemelijk dat in geval van een dijkversterking op de betreffende locatie niet voor een horizontale binnendijkse (=landzijde) aanberming in grond maar voor een verticale/ruimtebesparende en/of buitendijkse (=rivierzijde) oplossing wordt gekozen, waardoor de betreffende locatie buiten de reikwijdte van de dijkversterkingsmaatregel komt te vallen.*

Het profiel van vrije ruimte is van toepassing op alle primaire waterkeringen. Voor de regionale waterkeringen is deze alleen van toepassing waarvoor in de keur een profiel van vrije ruimte is vastgesteld. Bij zomerkades verwacht het waterschap geen grote veranderingen in de beschermingsniveaus waardoor grootschalige versterkingen van de bestaande zomerkades niet noodzakelijk zijn. Voor zomerkades geldt geen profiel van vrije ruimte.

Buitenbeschermingszone 1

Vanuit de keur geldt een verbod op het plaatsen van een explosiegevaarlijke inrichting in de buitenbeschermingszone 1 van een waterkering. Bij een explosie ontstaan trillingen en een verstoringzone die de grondmechanische stabiliteit van de waterkering aantasten. Voorbeelden zijn opslagplaatsen van explosiegevaarlijk materiaal of gasdrukverdeelstations.

Verbouw, herbouw en uitbreiding van bestaande (bouw)werken

Het waterschap hanteert bij verbouw, herbouw en uitbreiding van een permanent (bouw)werk in, op of nabij primaire en regionale waterkeringen specifieke voorwaarden ter bescherming van de waterkering, ook in relatie tot eventuele toekomstige dijkversterkingen. Verbouw en herbouw van bestaande permanente (bouw)werken beneden het profiel van vrije ruimte, zoals is weergegeven in het leggerdwarsprofiel, van primaire en regionale waterkeringen is toegestaan mits de wijziging plaatsvindt op de bestaande fundering. Nieuwbouw en uitbreiding van een permanent (bouw)werk beneden het profiel van vrije ruimte, zoals is weergegeven in het leggerdwarsprofiel, is in principe niet toegestaan. Voor zomerkades geldt geen profiel van vrije ruimte. Verbouw, herbouw en uitbreiding van (bouw)werken bij zomerkades is toegestaan mits het dijkprofiel niet doorsneden wordt.

Permanente en semi-permanente (bouw)werken

Zowel permanente als semi-permanente (bouw)werken op en nabij de waterkering kunnen de stabiliteit van de waterkering nadelig beïnvloeden. Het waterschap maakt onderscheid in de beoordeling omdat semi-permanente (bouw)werken doorgaans relatief eenvoudig te verwijderen zijn. Hierbij gaat het vaak om tuinhuisjes,abri's, carports, etc.

Piping

De aanwezigheid van funderingspalen vergroot de kans op piping door de veroorzaakte verstoring van de grondopbouw. Funderingspalen met een verzwaarde voet zijn niet toegestaan aangezien deze door hun opbouw de grondopbouw aanzienlijk verstoren. Hierdoor kunnen rondom de funderingspalen holle ruimtes ontstaan, waardoor de kans op piping vergroot wordt.

1.3.4 Toetsingscriteria

1. Onderhoud

Het (bouw)werk moet in goede staat van onderhoud verkeren.

2. Beheer en onderhoud

Een (bouw)werk mag het door het waterschap uit te voeren beheer en onderhoud aan de waterkering niet negatief beïnvloeden en mag niet leiden tot extra kosten.

3. Instandhouding dijkprofiel

Het is niet toegestaan het dijkprofiel te doorsnijden.

4. Verwijdering van (bouw)werken

- Een (bouw)werk mag worden verwijderd (gesloopt).
- Een (bouw)werk moet in dat geval geheel worden verwijderd, inclusief alle funderingen, kabels en leidingen.
- Het ontstane gat moet worden gevuld met door het waterschap fysisch goedgekeurde grond.
- De aangevulde grond moet worden verdicht.
- Gevulde gaten moeten worden voorzien van een grasmat of steenbekleding.
- Beschadigde delen van de grasmat of steenbekleding moeten worden hersteld.

5. Funderingspalen

- Funderingspalen met verzwaarde voet zijn niet toegestaan.
- Grondverdringende of grondvervangende palen, boorpalen of schroefmortelpalen zijn toegestaan.
- De aanvrager moet (laten) aantonen wat de effecten zijn van het aanbrengen van de funderingspalen op de stabiliteit van de waterkering. Mogelijk dat een trillingsarm paalsysteem wordt voorgeschreven.

6. Nutsvoorzieningen

De kabels en leidingen ten behoeve van een (bouw)werk moeten vanuit het achterland worden aangelegd indien mogelijk gecombineerd in 1 sleuf (leidingstraat). De (aanleg van de) nutsvoorzieningen moet(en) voldoen aan de toetsingscriteria zoals vermeld in beleidsregel 1.4 Kabels en leidingen in en nabij waterkeringen.

7. Holle ruimtes

Er mogen geen (ingesloten) holle ruimtes onder (bouw)werken ontstaan zoals een kelder of kruipruimte in:

- de kernzone;
- de beschermingszone;
- het profiel van vrije ruimte, indien aanwezig.

8. Stabiliteitsberekeningen

Een (bouw)werk moet zodanig worden gefundeerd dat er geen negatieve invloed wordt uitgeoefend op het grondlichaam en de waterkerende functie van de waterkering. Dit geldt voor de oprichting, herbouw, verbouw en uitbreiding van bestaande (bouw)werken. De aanvrager moet dit voor permanente (bouw)werken middels stabiliteitsberekeningen (laten) aantonen.

Primaire en regionale waterkeringen

9. Nieuw (bouw)werk in het profiel van vrije ruimte

- Het oprichten van een permanent (bouw)werk in de zone van het profiel van vrije ruimte is toegestaan, mits het (bouw)werk boven het profiel van vrije ruimte wordt opgericht, zoals is weergegeven in het leggerdwarsprofiel.
- Het oprichten van een semi-permanent (bouw)werk is zowel beneden als boven het profiel van vrije ruimte, zoals is weergegeven in het leggerdwarsprofiel, toegestaan. Als het beneden het profiel van vrije ruimte wordt opgericht, dan moet het semi-permanente (bouw)werk eenvoudig en tegen lage kosten te verwijderen of verplaatsen zijn.

10. Verbouw, herbouw en uitbreiding bestaand permanent (bouw)werk in het profiel van vrije ruimte

- Herbouw en verbouw van een permanent (bouw)werk beneden het profiel van vrije ruimte, zoals is weergegeven in het leggerdwarsprofiel, is toegestaan mits dit binnen de kaders van de bestaande fundering plaatsvindt.
- Uitbreiding van een permanent (bouw)werk buiten het bestaande bouwoppervlak (buiten de fundering) is beneden het profiel van vrije ruimte, zoals is weergegeven in het leggerdwarsprofiel, niet toegestaan.
- Verbouw of herbouw van een bestaand permanent (bouw)werk is niet toegestaan beneden het profiel van vrije ruimte, zoals is weergegeven in het leggerdwarsprofiel, indien het (bouw)werk in het kader van een vastgesteld dijkversterkingsplan geheel of gedeeltelijk moet worden verwijderd.

11. (Bouw)werk met explosiegevaarlijke activiteiten in de buitenbeschermingszone

Het is niet toegestaan in de buitenbeschermingszone 1 een (bouw)werk op te richten waarin explosiegevaarlijk materiaal aanwezig is of verwerkt wordt.

Zomerkades

12. Verbouw, herbouw en uitbreiding bestaand (bouw)werk

Verbouw, herbouw en uitbreiding van een permanent en semi-permanent (bouw)werk is toegestaan mits het dijkprofiel niet doorsneden wordt.